

**ПРИВАТНА УСТАНОВА
ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
«БЕЙТ-ХАНА»**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор ПУ ЗВО МГПІ «Бейт-Хана»

Ріма АРОНОВА

«24» січня 2024 року

ПРОГРАМА

**ПІДГОТОВКИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО
ІСПИТУ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ**

053 ПСИХОЛОГІЯ / освітній рівень - бакалавр

Укладачі:

Ярошко М. М., к. псих. н., доцент

Первий В. С., д. мед. н.

Перепелюк Т. Д., к. псих. н., доцент

Гмиріна О. І., к. псих. н.

Розглянуто та схвалено на засіданні
кафедри педагогіки та психології
Протокол № 04 від «22» січня 2024 р.
Завкафедрою _____ д. пед. н., проф. Сапожников

Дніпро-2024

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Відповідно до освітньої програми зі спеціальності 053 Психологія для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та навчального плану зі спеціальності формою державної атестації випускників обрано комплексний кваліфікаційний іспит.

Метою державної атестації є встановлення рівня відповідності досягнутих здобувачами вищої освіти програмних результатів навчання, набуття загальних і спеціальних (фахових, предметних) компетентностей. Відповідно до мети, до складу комплексного кваліфікаційного іспиту увійшли навчальні дисципліни: «Загальна психологія з практикумом», «Вікова психологія», «Педагогічна психологія», «Психодіагностика», «Диференціальна психологія», «Основи психокорекції», «Соціальна психологія», «Психологія спорту», «Основи психологічного консультування», «Основи патопсихології».

З метою запобігання виникненню конфлікту інтересів, забезпечення надійності оцінювання, встановлення рівня володіння випускниками основними теоретичними положеннями педагогіки, психології та фахових методик, а також вмінням застосовувати теоретичні знання для вирішення завдань практичного спрямування обрана змішана форма проведення комплексного кваліфікаційного іспиту, а саме: тестування + вирішення практичних завдань.

Під час проходження державної атестації випускники повинні продемонструвати наступні набуті програмні результати навчання:

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т. ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПР8. Презентувати результати власних досліджень усно/письмово для фахівців і нефахівців.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання).

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (в т. ч. у роботі з особами, що отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

ПР 19 Здійснювати психологічну діяльність, зокрема під час вирішення конфліктів, психологічному консультуванні та психотерапевтичній роботі із представниками певного етносу.

ПР20 Критично оцінювати надзвичайні ситуації та діяти відповідно до інструкцій, приймати самостійні рішення в межах повноважень; обирати та здійснювати відповідні профілактичні заходи спрямовані на безпеку життєдіяльності.

ПР21 Вміти добирати і використовувати стандартизований діагностичний інструментарій, протоколи реагування, методики та втручання для подолання тривоги, стресу, зниження інтелектуальних здібностей та концентрації уваги, панічних атак громадян в умовах війни та постконфліктний період.

ПР22 Вміти добирати та застосовувати інструменти віддаленої роботи в умовах війни та постконфліктний період.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ З ДИСЦИПЛІНИ «ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ З ПРАКТИКУМОМ»

Предмет психології Основні галузі психологічних знань. Принципи класифікації галузей психології, структура сучасної психологічної науки. Поняття про загальну психологію. Зв'язок психології з іншими науками. *Відчуття*. Поняття про відчуття. Їх роль у житті та діяльності людини. Класифікації та різновиди відчуттів. Характер відчуттів: якість, інтенсивність, тривалість відчуттів. Основні властивості віку. Сенсibiliзація. Синестезія. Адаптація відчуттів та її види.

Сприймання. Поняття про сприймання. Властивості сприймань: предметність, цілісність, структурність, константність, осмисленість. Аперцепція. Класифікація сприймань. Сприймання простору, руху, часу.

Мислення. Поняття про мислення як вищу форму пізнавальної діяльності людини. Особливості процесу мислення. Розумові операції: аналіз, синтез, порівняння, абстрагування, узагальнення, класифікація, систематизація. Форми мислення. Поняття, його види та основні характеристики. Судження та умовивід як форми мислення їх різновиди. Міркування. Основні види мислення: наочно-дійове, наочно-образне, словесно-логічне. Індивідуальні особливості мислення.

Пам'ять. Поняття про пам'ять. Теорії пам'яті. Різновиди пам'яті. Характеристика основних процесів пам'яті. Запам'ятовування та його різновиди. Відтворення та його різновиди, забування та його причини. Типи пам'яті та її індивідуальні особливості.

Уява. Поняття про уяву. Уява як специфічний вид діяльності. Різновиди уяви. Мимовільна та довільна та уява. Творча і репродуктивна уяви. Художня, технічна та наукова уява.

Темперамент. Поняття про темперамент. Історія уявлень про темперамент. Фізіологічна основа темпераменту. Типи вищої нервової діяльності і темперамент. Типи темпераменту та їх психологічна характеристика. Сангвінік, холерик, флегматик, меланхолік. Основні властивості темпераменту: сензитивність, реактивність, пластичність, ригідність,

резистентність, екстравертованість та інтровертованість. Роль темпераменту в діяльності людини.

Здібності. Поняття про здібності. Якісна і кількісна характеристика здібностей. Структура здібностей. Різновиди здібностей. Загальні і спеціальні здібності. Здібності і типи людей. Природні передумови формування здібностей. Індивідуальні відмінності у здібностях.

Характер. Поняття про характер. Природні та соціальні передумови формування характеру. Структура характеру. Зв'язок рис характеру. Акцентуації характеру. Формування характеру. Характер і обставини. Вчинок і формування характеру. Характер і темперамент.

Рекомендована література.

1. Варій М. Й. Загальна психологія: підручник для студ. вищ. навч. закл. 3-тє вид. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 1007 с.
2. Велитченко Л. К. Вступ до загальної психології : програм. Довідник. Одеса: Вид. В. В. Букаєв, 2012. 406 с.
3. Загальна психологія. Навч. посіб. / Сергєєнкова О. П. та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 296 с.
4. Загальна психологія: підручник для студ. вищ. навч. закладі / О. В. Скрипченко О. В. та ін.; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. Київ : Каравела , 2011. 464 с.
5. Загальна психологія : навч. посібник. Київ : Центр учбов. літ., 2016. 291 с.
6. Іванова О. В. Психологія: вступ до спеціальності : навч. посібник. Київ : Центр учбов. літ., 2016. 180 с.
7. Ільїна М. Л. Загальна психологія: теорія та практикум : навч. посібник. Суми : Унів. кн., 2011. 352 с.
8. Копець Л. В. Психологія особистості: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Вид дім. «Києво-Могилянська академія», 2007. 460 с.
9. М'ясоїд П. А. Загальна психологія: Навч. посіб. 2-ге вид., допов. Київ : Вища шк., 2001. 487 с.
10. Максименко, С. Д. Загальна психологія : навч. посібник. Київ : Центр учбов. літ., 2016. 270 с.
11. Павелків Р. В. Загальна психологія: підручник. Київ : Кондор, 2012. 576 с.
12. Психологія: підручник / Ю.Л. Трофімов та ін.; за ред. Ю.Л. Трофімова. Київ : Либідь, 2001. 560 с.
13. Партико Т. Б. Психологія : підручник. Київ: Ін Юре, 2014. 665 с.
14. Поліщук С. А. Психологічні практики в системі підготовки практичних психологів : навч.-метод. посібник. Суми : Унів. кн., 2012. 135 с.
15. Приходько Ю. О. Практична психологія: Введення у професію : навч. посібник. 2-ге вид. Київ : Каравела, 2010. 233 с.
16. Савчин М. В. Загальна психологія : навч. посібник. Київ : Академвидав, 2011. 465 с.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ З ДИСЦИПЛІНИ «ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ»

Психічний розвиток немовляти. Роль спілкування дитини з дорослим у психічному розвитку немовляти. Особливості спілкування дитини з дорослим упродовж немовлячого віку. Спільна діяльність дорослого і дитини. Наслідування. Експресивні дії як основний засіб спілкування в немовлячому віці. Формування передумов засвоєння мовлення. Лепет. Розвиток рухів. Пізнавальний розвиток дитини немовлячого віку. Розвиток орієнтування в оточуючому світі. Криза одного року.

Загальна характеристика раннього віку. Характеристика соціальної ситуації розвитку дитини раннього віку. Основні новоутворення раннього віку. Прямоходіння, розвиток предметної діяльності та оволодіння мовою - найважливіші досягнення дитини в ранньому віці. Ситуативність як головна характеристика раннього віку.

Предметно-маніпулятивна діяльність - провідний вид діяльності в ранньому віці. Розвиток маніпуляцій. Основні етапи розвитку предметних дій в ранньому дитинстві. Співвідносні та орудійні дії. Стадії розвитку орудійних та співвідносних дій.

Розвиток пізнавальної сфери дитини раннього віку. Розвиток мовлення в ранньому дитинстві. Активний і пасивний словник. Кількісна і якісна характеристика активного словника на різних вікових відрізках раннього віку. Автономне мовлення.

Розвиток сприймання і утворення уявлень про властивості предметів. Розвиток наочно-дійового мислення в предметній діяльності дитини раннього віку. Розвиток пам'яті та уваги у ранньому віці. Криза трьох років. Основні прояви кризи трьох років. Особистісні новоутворення в період кризи трьох років. Можливі шляхи виходу із кризи.

Психологічна характеристика діяльності дитини дошкільного віку. Загальна характеристика ігрової діяльності дошкільника. Розвиток ігрової діяльності в дошкільному віці.

Пізнавальний розвиток дитини дошкільного віку. Особливості уявлень дошкільника про оточуючий світ. Опосередкованість пізнавальних інтересів дитини. Розвиток активності та самостійності розумової діяльності дошкільника.

Сенсорний розвиток дошкільника. Сенсорні еталони. Орієнтування в просторі. Орієнтування в часі. Розвиток уваги та пам'яті дошкільника. Розвиток уяви дошкільника. Функції уяви дошкільника та етапи її розвитку. Форми прояву уяви дошкільника.

Вплив дорослого на розвиток особистості дошкільника. Формування самосвідомості. Самооцінка. Основні мотиви поведінки. Формування моральних якостей особистості. Розвиток почуттів. Потреба в любові і заохоченні. Ревнощі. Співчуття. Страху. Розвиток довільної поведінки в дошкільному віці. Спілкування та взаємини дошкільника з ровесниками.

Психічний розвиток і нормування особистості молодшого школяра. Зміна об'єктивних умов психічного розвитку з приходом дитини в школу. Учбова діяльність як ведучий вид діяльності, який визначає психічний розвиток молодших школярів. Формування особистості молодшого школяра. Формування характеру. Розвиток пізнавальної діяльності молодшого школяра. Розвиток уваги і уважності. Розвиток сприймання і спостережливості. Розвиток пам'яті і формування прийомів запам'ятовування. Розвиток мислення і формування прийомів і способів розумової діяльності. Розвиток уяви. Розвиток мови в молодшому шкільному віці.

Психологія підлітка. Розвиток психічних пізнавальних процесів у підлітковому віці. Формування особистості у підлітковому віці. Соціальна ситуація розвитку у підлітковому віці. Взаємини з дорослими та ровесниками у підлітковому віці. Міжособистісне спілкування у підлітковому віці. Криза підліткового віку.

Психологія ранньої юності. Розвиток психічних пізнавальних процесів у юнацькому віці. Психологічні новоутворення юнацького віку. Професійне та особистісне самовизначення у юнацькому віці.

Формування особистості у юнацькому віці. Соціальна ситуація розвитку у юнацькому віці. Взаємини з дорослими та ровесниками у юнацькому віці.

Рекомендована література.

1. Видра О. Г. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник для ВНЗ. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 111 с.
2. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. / О. В. Скрипченко та ін. Київ : Каравела, 2017. 400 с.

3. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія: курс лекцій: навчальний посібник для ВНЗ. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 125 с.
4. Лисянська Т. М. Педагогічна психологія: Практикум. Навч. посіб. Київ : Каравела, 2016. 224 с.
5. Сидоренко О. Б. Практикум з вікової та педагогічної психології : навчальний посібник для студентів подвійних спеціальностей з психологією. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 262 с.
6. Токарева Н. М., Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2017. 548 с.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ З ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»

Сутність, структура, функції та категорії соціальної психології. Предметна сутність соціальної психології. Структура соціальної психології. Зміст основних категорій соціальної психології. Завдання соціальної психології. Методологічні основи соціально-психологічного дослідження.

Соціалізація особистості. Механізми соціалізації. Специфіка соціально-психологічного підходу до особистості. Зміст поняття «соціально-психологічна компетентність особистості». Соціально-психологічна структура особистості. «Я-концепція». Поняття соціалізації та її соціально-психологічний аспект.

Поняття спілкування в соціальній психології. Категорія спілкування: визначення, структура, функції. Види спілкування. Формування потреби в спілкуванні в процесі онтогенезу. Афіліація та альтруїзм як 10 складові потреби в спілкуванні. Показники незадоволеності потреби в спілкуванні. Види бар'єрів в спілкуванні. Дефектне спілкування: акцентуації характеру, ригідність, тривожність. Деструктивне спілкування: обман, брехня, егоїзм; агресивно-конфліктна взаємодія.

Поняття соціальної групи. Великі групи. Основні ознаки соціальної групи. Загальна характеристика та класифікація малих та великих груп. Характеристики, що виділяють групу як цілісність: психологічний зміст спільної діяльності, композиція групи, структура групи, групові процеси. Параметри, що виділяють особистість як члена групи: групові норми та цінності, групові санкції, групові очікування, статус особистості, позиція, роль, ранг особистості. Натовп, аудиторія та публіка. Міжгрупові конфлікти: характеристика та шляхи подолання.

Структура взаємовідносин в малих групах. Групова динаміка. Поняття та класифікація малих груп. Структура взаємовідносин в малих групах.. Поняття групових норм. Феномен групового тиску. Феномен групового мислення. Зміст основних механізмів групової динаміки. Лідерство і керівництво: єдність і розходження. Стиль керівництва і проблеми ефективності групової діяльності і згуртованості групи. Поняття групового рішення: групова поляризація, групова нормалізація, зсув до ризику. Основні фактори формування нової думки і прийняття рішення. Етапи прийняття групового рішення. Форми групових дискусій.

Рекомендована література.

1. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Мовленнева комунікація: Підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2004.
2. Власова О. І., Никоненко Ю. В. Соціальна психологія організацій та управління : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 398 с.
3. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: Підручник: У 2 кн. Кн. 1: Соціальна психологія особистості і спілкування. Київ : Либідь, 2004. 247 с.
4. Основи соціальної психології : підручник для закладів вищої освіти / П. П. Горностай, М. М. Слюсаревський, В. О. Татенко, Т. М. Титаренко, Н. В. Хазратова та ін. ; за ред. М. М. Слюсаревського. Київ : Талком, 2018. 580 с.

5. Основи соціальної психології: Навчальний посібник / Донченко О. А. та ін. Київ : Талком, 2018. 495 с.
6. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Воляннюк, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.
7. Соціальна психологія в Україні : довідник / за ред. М. М. Слюсаревського ; упоряд. І. І. Ревера, С. Є. Фіськович ; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Вид. друге, перероб. і допов. К. : Талком, 2019. 324 с.
8. Філоненко М. Психологія спілкування: Навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 224 с.
9. Шахова О.Г. Соціальна психологія особистості : навчальний посібник. Харків: «Контраст». 2019. 116 с.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ З ДИСЦИПЛІНИ «ДИФЕРЕНЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ»

Предмет, історія становлення і основні напрями розвитку диференціальної психології. Предмет і завдання диференціальної психології. Принципи і методи диференціальної психології

Вплив середовища і спадковості на людину Теорії про вплив середовища і спадковості. Співвідношення понять «спадковість» - «середовище» у диференціальній психології. Психологічні відмінності різних вимірів індивідуальності: формально-динамічних, предметно-змістових та духовно-світоглядних властивостей між людьми. Індивід як формально-динамічна характеристика особистості. Особистість – психологічний носій соціальних властивостей. Індивідуальність – інтегральна біо-психо-соціальна характеристика людини.

Диференціальна психологія міжстатевих відмінностей. Стать як біологічне явище. Стать як соціокультурний зміст поведінки (гендер). Статева ідентичність. Статеві-рольові стереотипи. Міжстатеві відмінності у психологічних якостях. Моральна свідомість чоловіків та жінок.

Диференціація характеру. Характер у структурі індивідуальності. Структура характеру. Я-концепція. Типологічний підхід до характеру особистості. Особистісні типи.

Диференціальна психологія здібностей. Сутність і характеристики здібностей. Задачки. Здібності. Обдарованість. Типи інтелектуальних здібностей. Конвергентні здібності. Дивергентні здібності. Пізнавальні стилі. Типи інтелектуальної обдарованості. Компетентність. Талант. Мудрість. Геніальність як прояв обдарованості. Розумова відсталість і демеція.

Сутність інтелекту як психічної реальності. Інтелект. Види інтелекту. Взаємозв'язок загального інтелекту й шкільної успішності. Взаємозв'язок темпераменту й інтелекту.

Когнітивні стилі як детермінанти індивідуальних відмінностей. Психологічна характеристика основних когнітивних стилів. Взаємозв'язки когнітивних стилів і їх співвідношення з продуктивними аспектами інтелектуальної діяльності. Когнітивні стилі у структурі індивідуальності.

Диференціальна специфіка феномену креативності. Креативність як особистісна властивість. Здатність до творчості. Творчість й інтелект. Основні підходи до креативності. Душевні розлади і геніальність. Механізми і чинники креативності. Інтуїція як механізм творчості. Діагностування креативності.

Диференціальні крос-культурні дослідження рас, націй, етносів. Крос-культурна психологія. Крос-культурні дослідження. Культурні відмінності та їх вияви. Виховання в контексті культури. Етнічна свідомість. Національний характер.

Рекомендована література.

1. Диференційна психологія / С. Д. Максименко С. Д. та ін. Київ : Слово, 2013. 598 с.
2. Карапетрова О. В. Диференціальна психологія : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Бердянськ, 2014. 217 с.
3. Мазяр О. В. Диференціальна психологія: модульний курс : навчальний посібник. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2017. 284 с.
4. Мазяр О. В. Особливості роботи над професійно-орієнтованим завданням з курсу «Диференційна психологія» // Професійно-орієнтовані завдання з психології / За ред. О. Л. Музики. Навчальний посібник. Житомир, 2009. С. 123-171.
5. Романовська Л. І.Ю Подкоритова Л. О. Диференційна психологія: Навч. посібник. – Львів : Новий світ 2000, 2008. 235 с.
6. Палій А. А. Диференціальна психологія: Курс лекцій. Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2007. – 776 с.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ З ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОДІАГНОСТИКА»

Предмет, завдання і методи діагностичної психології Структура психодіагностики; Поняття психодіагностичні інструменти, валідність і надійність діагностичних суджень. Класифікація психодіагностичних процедур та їх основа. Нормативні вимоги до методик і тих, що їх розробляють, а також тих, хто ними користується.

Психологічні тести та особливості їх використання. Психологічна сутність тесту та основні його якісні характеристики. Процес тестування і вимоги до нього. Соціальні та етичні аспекти тестування. Тестування та громадянські права.

Норми та інтерпретація тестових результатів. Похідні показники. Основні статистичні поняття (загальне уявлення про частотний розподіл та основні статистичні поняття; графічні побудови як один з найоптимальніших способів узагальнення та представлення емпіричних даних; міри центральної тенденції та міри розсіву даних (дисперсія, стандартне відхилення).

Надійність тесту. Поняття про надійність і статистичну значимість Типи надійності: Валідність тесту. Поняття про валідність. Проективні методики та їх види.

Психодіагностика міжособистісних відносин. Методики опосередкованої оцінки міжособистісних відносин. Методики спостереження та експертної оцінки: специфіка отримання емпіричних даних. Методики дослідження суб'єктивного відображення міжособистісних взаємин

Психодіагностика мотивації. Мотиваційна сфера особистості як об'єкт діагностики. Фактори, які впливають на результати самоопису.

Методи психодіагностики самосвідомості 1) контрольний список прикметників Г. Гоха; 2) класифікація В. Стефенсона; 3) семантичний диференціал Ч. Осгуда; 4) тест рольових конструктів Г. Келлі; шкала "Я-концепції" Теннессі; шкала самоповаги Розенберга; шкала дитячої Я-концепції Пірса Харіса; опитувальник самоставлення В. В. Століна; методика дослідження самоставлення С. Р. Панталеєва; контрольний перелік Г. Гоха; семантичний диференціал Ч. Осгуда; Qсортування В. Сефансона;

Психодіагностика особистісних рис. Концептуальні підходи до діагностики рис особистості Діагностика конституційної підсистеми особистості Діагностика соціально зумовлених диспозицій особистості

Психологічна діагностика здібностей. Загальне поняття про здібності та їх роль у становленні особистості. Методи дослідження здібностей та створення теоретико-практичних моделей їх розвитку (аналіз деяких методів дослідження здібностей та концептуальних основ їх створення; апробація методик та інтерпретація одержаних даних; знайомство з процедурою створення теоретико-практичної моделі розвитку здібностей (на прикладі розвитку комунікативних та організаторських здібностей).

Психологічні особливості тестування інтелекту. Загальне поняття про інтелект та методи його вивчення. Теорії інтелекту Процедура тестування та обробки даних (деякі загальні вимоги до процедури тестування, основні етапи процедури обробки результатів тесту та визначення IQ; специфічні особливості заповнення реєстраційної картки, специфіка шкалювання («зважування») попередніх оцінок. Прогностична та діагностична цінність шкал (висока здатність шкали до прогнозування навчальної успішності, виявлення індексу вікового зниження деяких інтелектуальних функцій, визначення коефіцієнту детеріорації).

Рекомендована література.

1. Блінов О. Бойова психічна травма : монографія. Київ, 2019. 700 с.
2. Галян І. М. Психодіагностика. Київ : Академвидав, 2011. 464 с.
3. Гольдштейн А., Хомик В. Тренінг умінь спілкування: як допомогти проблемним підліткам / Пер. з англ. В. Хомика. Київ : Либідь, 2003. 520 с.
4. Гузенко В. А., Тудорцева Ю. В. Психологічна діагностика : навчально-методичний посібник / Міністерство освіти і науки країни, Одеський національний політехнічний університет. Одеса : Вадим Вікторович Букаєв, 2013. 267 с.
5. Зубрицька-Макота І. В. Психодіагностика : навч.-метод. посібник. Львів : СПОЛОМ, 2013. 346 с.
6. Корольчук М. С., Осьодло В. І. Психодіагностика : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За заг. ред. М. С. Корольчука. Київ : Ельга, Ніка-Центр, 2010. 400 с.
7. Любіна Л. А. Психодіагностика : навч. посіб. Чернівці : Яворський Н. С., 2018. 276 с.
8. Мещанова Г. О. Соціально-психологічне дослідження особистості: теоретико-методологічний аспект / За ред. А. В. Фурмана. Тернопіль : Економічна думка, 2015. 87 с.
9. Особливості надання психологічної допомоги військовослужбовцям, ветеранам та членам їхніх сімей цивільними психологами / Кокун О. М. та ін. Київ : ЦУЛ, 2023. 176 с.
10. Охорона ментального здоров'я та медико-психологічна реабілітація військовослужбовців в умовах гібридної війни : монографія / Цимбалюк В. І. та ін. Київ, 2021. 256 с.
11. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Психодіагностичний інструментарій в умовах дошкільного закладу : навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 226 с.
12. Психодіагностика. Психологічний практикум : навч. посіб. / Баклицька О. П. та ін. Львів : Сполом, 2015. 464 с.
13. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях / Зливков В. Л. та ін. Київ : Педагогічна думка, 2016. 219 с.
14. Психологічна реабілітація військових та їхніх близьких : посібник. Київ, 2023. 175 с.
15. Сабліна Н. Психологічна допомога та робота психолога з військовими та їх родинами у дні війни : монографія. Київ, 2023.
16. Станчишин В. Емоційні гойдалки війни. Роздуми психотерапевта про війну. Київ : Віхола, 2022.
17. Терлецька Л. Г. Вікова психологія і психодіагностика : підручник. Київ : Видавничий дім «Слово», 2013. 608 с.
18. Фурман А. В. Психодіагностика особистісної адаптованості: наукове видання. 3-є, скор. Тернопіль, 2016. 64 с.
19. Фурман А. В., Дубно А. В. Психодіагностична компетентність соціального працівника : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 102 с.
20. Харченко С. В. Психодіагностичні методи визначення рівня розвитку соціального інтелекту. *Теорія і практика сучасної психології*. 2018. № 1. С. 51-60
21. Цимбалюк І. М. Психологічне консультування та корекція : навч. посібн. Модульно-рейтинговий курс. 3-тє вид. Київ : Видавничий дім „Персонал”, 2017. 544 с.
22. Чала Ю. М., Шахрайчук А. М. Психодіагностика : навчальний посібник. Харків : НТУ «ХП», 2018. 246 с.
23. Чернуха Н. М., Саврасова-В'юн Т. О. Діагностика професійно-психологічної компетентності майбутніх педагогів : методичний збірник. Київ, 2015. 88 с.

24. Шамлян К. М., Кліманська М. Проективні методи дослідження особистості : підручник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 456 с.
25. Ягупов В. Військова психологія: методологія, теорія та практика : підручник. Київ, 2022. 515 с.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ З ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ПСИХОКОРЕКЦІЇ»

Психологічна корекція як сфера діяльності практичного психолога. Види психологічної допомоги. Визначення поняття «психокорекція». Об'єкт психокорекційного впливу. Види психологічної корекції: за характером спрямованості, за змістом, за формою роботи, за наявністю програми, за характером управління коригуючими впливами, за тривалістю, за масштабом вирішуваних завдань. Основні елементи психокорекційної ситуації.

Основні принципи, правила та цілі психокорекційної роботи. Вимоги до особистості психолога, що здійснює психокорекційний вплив.

Цілі психокорекційної роботи у вітчизняній і зарубіжній психології. Правила психокорекційної роботи: позитивна форма цілей психокорекції, реалістичність цілей психокорекційної роботи, врахування перспективи розвитку особистості, пролонгованість результатів психокорекційної роботи. Вимоги до особистості психолога, що здійснює психокорекційний вплив: теоретичний компонент, практичний компонент, особистісна готовність.

Основні принципи складання психокорекційних програм. Загальна, типова, індивідуальна, стандартизована, вільна моделі психокорекційної роботи. Психокоректувальний комплекс.

Основні вимоги до складання психокорекційної програми. Оцінка ефективності психокорекційних заходів.

Основні вимоги до складання психокорекційної програми. Оцінка ефективності психокорекційних заходів. Психокоректувальний комплекс: діагностичний, установчий, корекційний, блок оцінки ефективності корекційних впливів: для психолога, для клієнта, для оточення клієнта. Інтенсивність психокорекційних заходів. Пролонгованість психокорекційного впливу.

Особливості індивідуальної психокорекції. Показання до індивідуальної психокорекції.

Необхідні умови для індивідуальної психологічної корекції. Основні методи індивідуального психокорекційного впливу: переконання, навіювання, консультування. Особливості індивідуальної психокорекції: когнітивний, емоційний та поведінковий аспект психокорекційних змін. Основні стадії індивідуальної психологічної корекції. Укладення контракту між клієнтом і психологом. Дослідження проблем клієнта. Пошук способів вирішення проблеми. Формування психологом корекційної програми та обговорення її з клієнтом. Реалізація наміченої програми відповідно до укладеного контракту. Оцінка ефективності проведеної роботи. Правила і установки, що дозволяють психологу структурувати процес індивідуальної психокорекції. Вербальний і невербальний контакт. Позиція психолога: позиція «зверху», «знизу», «на рівних». Можливі результати корекційної роботи.

Специфіка групової форми психокорекції. Особливості комплектування групи. Групова динаміка.

Специфіка групової форми психокорекції. Мета групової психокорекції. Завдання групової психокорекції. Основні механізми корекційного впливу. Особливості комплектування групи: принцип добровільності та інформованості, віковий, статевий і професійний склад групи, розмір групи, частота і тривалість групи. Групова динаміка. Принципи роботи в групі. Структура групи і лідерства, групові ролі. Згуртованість групи, групова напруга. Фази розвитку групи: орієнтація і залежність; конфлікти і протест; розвиток зв'язків і співробітництва; цілеспрямована діяльність.

Види психокорекційних груп. Тренінгові групи і соціально-психологічний тренінг Основні завдання соціально-психологічного тренінгу. Організація соціально-психологічного тренінгу. Принципи соціально-психологічного тренінгу. Етапи соціально-психологічного тренінгу. Можливі види соціально-психологічних тренінгів. Групи зустрічі: балінтовські групи, товариство анонімних алкоголіків, сайнанон-групи.

Корекційний вплив в психодинамічному напрямі.

Корекційний вплив в психодинамічному напрямі: мета корекційного впливу, техніки корекційного впливу. Класичний психоаналіз З.Фрейда: мета корекційного впливу, позиція психолога, вимоги та очікування клієнта, стадії корекційного впливу. Аналітична індивідуальна психокорекція А.Адлера: основні положення, мета корекційного впливу, позиція психолога, вимоги та очікування клієнта, техніки корекційного впливу.

Основні поняття клієнт-центрованого підходу: поле досвіду, «самість», «Я-реальне», «Я-ідеальне», самоактуалізація, умовні цінності. Емпатія, турбота, конгруентність, психологічний клімат в клієнт-центрованому підході. Теоретичні положення В.Франкла. Завдання логотерапії. Особливості когнітивної психокорекції. Основне завдання когнітивної психокорекції. Теоретичні положення Д. Келлі. Основні поняття когнітивно-аналітичного напрямку: «пастки», «дилеми», «перешкоди». Основні етапи роботи з клієнтом: діагностичний, активної взаємодії, перерва, заключний.

Когнітивний підхід А. Бека. Когнітивні спотворення: персоналізація, дихотомічне мислення, вибіркоче абстрагування, довільні умовиводи, Цілі когнітивного підходу А. Бека. Позиція та завдання психолога, вимоги до клієнта. Техніки когнітивного підходу А. Бека: "сократівський діалог", декатастрофізація, "заповнення порожнечі", переформулювання, децентралізація.

Основні поняття гештальттерапії: «незавершена справа», «уникнення». Рівні самосвідомості за Ф. Перлзом.

Транзактний аналіз Е. Берна. Аналіз его-станів особистості. Особливості его-станів «Дитини», «Дорослого», «Батька». Основні положення транзактного аналізу: гра, близькість, погладжування і удари, вимагання, заборони і ранні рішення, життєвий сценарій, психологічна позиція або основна життєва установка. Ступені ігор. Особливості життєвих сценаріїв. Аналіз транзакцій. Транзактний стимул, транзактна реакція. Комплементарні, перехресні та приховані транзакції. Складові транзактного аналізу. Мета транзактного аналізу.

Психокорекція сімейних стосунків. Сім'я як об'єкт психокорекційного впливу. Метод СДІ – скерована дитиною інтеракція. СДІ – «не роби», «СДІ - роби», імітація, похвала, ігнорування. Поєднання різних прийомів. Навчання батьків прийомам СДІ. Роль психолога у роботі СДІ. Дитячі страхи та їх виникнення. Підґрунтя та мотиви дитячої та юнацької психотерапії у поєднанні з роботою з сім'єю та оточенням. Взаємозалежність (зв'язок) дитини та рідних (відповідальних осіб). Техніки роботи з оточенням дитини. Практичний психолог як «ресурс» в батьківсько-дитячих стосунках.

Рекомендована література.

1. Блінов О. Бойова психічна травма : монографія. Київ, 2019. 700 с.
2. Варій М. Й. Психологія особистості : навч. посібник. Львів : Центр навчальної літератури, 2016. 608 с.
3. Вейстбрук Д., Кеннерлі Г., Кірк Дж. Вступ у когнітивно-поведінкову терапію. – Львів: Свічадо, 2014. 420 с.
4. Глива Є. Вступ до психотерапії : навч. посібник. Київ : Кондор, Острозька книга, 2004. 530 с.
5. Каліна Н. Ф. Психотерапія : підручник. Київ : Академвидав, 2010. 288 с.
6. Мушкевич М. І. Основи психотерапії : навч. посіб / М. І. Мушкевич, С. Є. Чагарна ; за ред. М. І. Мушкевич. – Вид. 3-тє. – Луцьк : Вежа-Друк, 2017. – 420 с.
7. Особливості надання психологічної допомоги військовослужбовцям, ветеранам та членам їхніх сімей цивільними психологами / Кокун О. М. та ін. Київ : ЦУЛ, 2023. 176 с.

8. Охорона ментального здоров'я та медико-психологічна реабілітація військовослужбовців в умовах гібридної війни : монографія / Цимбалюк В. І. та ін. Київ, 2021. 256 с.
9. Психологічна реабілітація військових та їхніх близьких : посібник. Київ, 2023. 175 с.
10. Приц А., Викуваль Е. Груповий психоаналіз: Теорія. Техніка. Застосування. Львів : Астролябія, 2006. 312 с.
11. Розов В. І. Адаптивні антистресові психотехнології : навч. посібник. Київ : Кондор, 2005. 278 с.
12. Сабліна Н. Психологічна допомога та робота психолога з військовими та їх родинами у дні війни : монографія. Київ, 2023.
13. Седих К., Фільц О. Основи психотерапії. Київ : Академія, 2017. 192 с.
14. Станчишин В. Емоційні гойдалки війни. Роздуми психотерапевта про війну. Київ : Віхола, 2022.
15. Фон Шліппе А., Швайцер Й. Системна психотерапія та консультування / Пер. з нім. – Львів: ВНТЛ-Класика, 2004. 201 с.
16. Цимбалюк І. М. Психологічна консультація та корекція : навч. Посібник. Київ : ВД «Професіонал», 2005. 656 с.
17. Ягупов В. Військова психологія: методологія, теорія та практика : підручник. Київ, 2022. 515 с.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ З ДИСЦИПЛІНИ «ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

Предмет та методи педагогічної психології. Методи педагогічної психології та їх використання в управлінні навчально-виховного процесом. Зв'язок педагогічної психології з іншими науками.

Педагогічна наука як галузь психологічної науки. Основні напрямки і сучасний стан розвитку педагогічної психології. Основні розділи педагогічної психології. Методи педагогічної психології та їх використання в управлінні навчально-виховного процесом.

Психологія навчання. Поняття про навчання та його психологічні механізми. Теорії навчання. Класифікація навчання. Моделі навчання. Основні характеристики навчальної діяльності. Фактори, що впливають на навчальну діяльність. Управління процесом навчання. Психологічні основи розвиваючого навчання. Психологічні основи диференціації та індивідуалізації навчання. Типи мислення та умови їх формування в процесі навчання. Рівні проблемно-евристичного навчання та можливості його здійснення в сучасній школі. Психологічний аналіз уроку.

Психологія учіння. Учіння як діяльність. Види учіння та структура учбової діяльності учнів. Уявлення про мотивацію учіння. Засвоєння навчального процесу – центральна ланка учбової діяльності учнів. Особливості оволодіння учнями учбовою діяльністю. Вміння самостійно вчитися. Теорія

П. Я. Гальперіна про поетапне формування розумових дій як механізм інтеріоризації. Типи учіння та орієнтувальна основа діяльності. Основні характеристики процесу засвоєння знань. Уявлення про мотивацію учіння. Специфіка навчальної мотивації та особливості її формування. Неуспішність, її причини та запобігання.

Психологія виховання. Загальне поняття про психологію виховання. Предмет та завдання психології виховання. Особистість як мета, об'єкт та суб'єкт виховання. Вікові аспекти виховання та індивідуальний підхід. Психологічні аспекти виховання дітей з асоціальною поведінкою. Показники та критерії вихованості особистості. Психологічні основи формування моральної свідомості та поведінки особистості в сучасних умовах.

Психологія педагогічної праці. Загальна характеристика педагогічної діяльності. Структурно-ієрархічна модель особистості вчителя. Здібності в структурі суб'єкта педагогічної діяльності. Характеристика основних функцій та педагогічних умінь. Психологічні вимоги до особистості педагога. Стили педагогічного спілкування та педагогічної діяльності. Поняття про педагогічну майстерність та педагогічну культуру. Психологічні аспекти

виявлення, вивчення, узагальнення передового педагогічного досвіду. Психологічні проблеми педагогічного оцінювання.

Рекомендована література.

1. Бех І. Д. Виховання особистості : навч. метод, посіб.: У 2 кн. Кн. 2. Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади. Київ : Либідь, 2003. 342 с.
2. Бех І. Д. Психологічні джерела виховної майстерності : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2009. 248 с.
3. Бочелюк В. Й., Зарицька В. В. Педагогічна психологія : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2007. 288 с.
4. Виноградова В. Є., Юрченко В. І. Психологія вищої школи: теоретичний і практичний аспекти. Київ : Каравела, 2019. 308 с.
5. Власова О. І. Педагогічна психологія. Київ : Либідь, 2005. 400 с.
6. Забродський М. М. Педагогічна психологія : курс лекцій. Київ : МАУП, 2000. 189 с.
7. Заброцький М. М., Шапошникова Ю. Г. Лекції з педагогічної психології : навчальний посібник. Херсон : Грінь, 2017. 144 с.
8. Карпенко Є. В. Вікова та педагогічна психологія: Актуальні студії сучасних українських учених : навч. посібник. Дрогобич : Посвіт, 2014. 152 с.
9. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія: курс лекцій. Київ : Центр навч. л-ри, 2015. 128 с.
10. Лисянська Т. М. Педагогічна психологія : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2012. 248 с.
11. Лисянська Т. М. Педагогічна психологія : практикум. Київ : Каравела, 2019. 224 с.
12. Павелків Р. В., Заброцький М. М. Педагогічна психологія: теоретичні концепції та практикум: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Рівне, 2003. 297 с.
13. Сергєєнкова О. П. Педагогічна психологія: навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2012. 168 с.
14. Педагогічна психологія : Підручник / М. Б.Свтух та ін. Київ : Кондор, 2015. 420 с.
15. Педагогічна психологія : хрестоматія: навч. посіб. / упоряд. Л. В. Долинська. Київ : Каравелла, 2014. 368 с.
16. Подоляк Л. Г., Главник О. П. Основи педагогічної психології (психологія виховання) : навч. Посібник. Київ : Главник, 2006. 112с.
17. Поліщук В. М. Вікова та педагогічна психологія (програмні основи, змістові модулі, інформаційне забезпечення) : навч.-метод посібник. Суми : ВТД «Університетська книга», 2004. 330с.
18. Прасол Д. В., Литвиненко І. С. Вікова та педагогічна психологія : мультимедійний навчально-методичний посібник. Миколаїв : Арнекс, 2016. 150 с.
19. Савчин М. В. Педагогічна психологія : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2007. 424 с.
20. Степанов О. М. Педагогічна психологія : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2011. 416 с.
21. Токарева Н. М., Шамне А. В. Вікова і педагогічна психологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2017. 480 с.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ З ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ПАТОПСИХОЛОГІЇ»

Поняття про норму та патологію. Сучасні уявлення про розвиток порушень психічних процесів з точки зору біологічної, психодинамічної, поведінкової, когнітивної теорій. Тяжкі психічні порушення та їх лікування. Загальне уявлення про найбільш поширені психічні захворювання.

Методи та методики патопсихологічних досліджень. Принципи психологічних досліджень: психологічний експеримент, принцип якісного аналізу особливостей протікання

психічних процесів хворого. Будова патопсихологічного експерименту. Методики патопсихологічних досліджень.

Порушення основних психічних функцій. Патологічні зміни відчуттів. Патологічні зміни сприймання. Патологічні прояви уваги як психічного процесу: нестійкість, недостатня концентрація, порушення розподілу уваги, сповільненість переключення уваги, розсіяність уваги. Синдром дефіциту уваги.

Розлади пам'яті: амнезії (конфабуляції, псевдоремінісценції, криптомнезії), парамнезії. Розлади мовлення.

Групи порушень мислення: порушення операційної сторони мислення, особистісного компоненту мислення, динаміки розумових процесів, процесу саморегуляції пізнавальної діяльності. Основні прояви порушень мислення.

Порушення інтелектуальної сфери. Порушення інтелекту: деменція, розумова відсталість.

Види афектів (фізіологічний, патологічний). Види стресів. Поняття психічної травми. Емоційні феномени: депресія, манія, ейфорія, дисфорія, апатія, паратимія, страх, тривога, туга, неспокій, почуття втрати відчуттів, амбівалентність, алекситимія, ангедонія.

Порушення вольової діяльності: порушення структури мотивів, формування патологічних потреб і мотивів. Розлади рухово-вольової сфери.

Патопсихологічні порушення мотиваційно-потрибової сфери.

Поняття свідомості. Критерії затьмареної свідомості. Приглушений стан свідомості. Порушення опосередкованості та ієрархії мотивів. Порушення смислоутворення. Порушення підконтрольності поведінки.

Вплив відхилень у психічному розвитку на формування особистості. Причини виникнення відхилень в особистісному розвитку. Первинні і вторинні дефекти. Часткові і загальні порушення розвитку. Порушення міжфункціональної взаємодії.

Дисгармонійний розвиток особистості. Порушення емоційної регуляції як основа дисгармонійного розвитку. Психологічна структура психопатій. Невроз як прояв внутрішнього особистісного конфлікту.

Поняття про психічні захворювання. Діагностика психічної хвороби в сучасній науці. Олігофренія як порушення інтелекту.

Поняття про психози. Психопатія як порушення характеру. Невротичні прояви особистості

Взаємодія патопсихолога та психіатра

Багатоаспектність проблеми зміни соціальної ситуації розвитку як спосіб психолого-педагогічної корекції особистісного розвитку.

Бесіда патопсихолога з хворим та спостереження за його поведінкою під час дослідження. Поняття про девіантну поведінку. Способи взаємодії індивіда з реальністю (присотування, боротьба, хворобливе протистояння, втеча від реальності, ігнорування).

Рекомендована література.

Аршава, І. Ф., Черненко, М. І. Нервові й психічні хвороби. - Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ, 2009. 336 с.

1. Аршава І. Ф., Корнієнко В. В. Основні початкові прояви психоемоційних розладів у дітей та підлітків. Дніпропетровськ : РВВ ДНУ, 2012. 62 с.
2. Аршава І. Ф., Назаренко О. О. Психологія важковиховуваних дітей. – Посібн. – Дніпро : РВВ ДНУ, 2007. 56 с.
3. Аршава І. Ф., Філіпчева Г.О. Тлумачний словник-довідник із медичної психології. Дніпропетровськ : РВВ ДНУ, 2009. 80 с.
5. Аршава І. Ф., Корнієнко В. В. Дитяча патопсихологія. Дніпропетровськ : РВВ ДНУ 2006, 54 с.
6. Аршава І. Ф., Корнієнко В. В., Г.О. Філіпчева. Практикум із клінічної психології : навчальний посібник. – Дніпропетровськ : РВВ ДНУ. 2010.76 с.
7. Блінов О. Бойова психічна травма : монографія. Київ, 2019. 700 с.

8. Закалик Г. М., Терлецька Ю. М. Патопсихологія: понятійно-термінологічний словник: навчальний посібник. – Львів : Вид-во Львівська політехніка, 2016. 156 с.
9. Клінічна психодіагностика : Практикум / Редактор-упорядник проф. М. В. Миколайський. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2006. 228 с.
10. Мартинюк І. А. Патопсихологія : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 208 с.
11. Морозов С. М., Бондар В. В. Клінічна психологія: навч. посіб. Київ : ІПО КУ ім. Тараса Шевченка, 2001. Ч. 1: Психологія лікувальних впливів. Феномен плацебо. 114 с.
12. Особливості надання психологічної допомоги військовослужбовцям, ветеранам та членам їхніх сімей цивільними психологами / Кокун О. М. та ін. Київ : ЦУЛ, 2023. 176 с.
13. Охорона ментального здоров'я та медико-психологічна реабілітація військовослужбовців в умовах гібридної війни : монографія / Цимбалюк В. І. та ін. Київ, 2021. 256 с.
14. Психологічна реабілітація військових та їхніх близьких : посібник. Київ, 2023. 175 с.
15. Сабліна Н. Психологічна допомога та робота психолога з військовими та їх родинами у дні війни : монографія. Київ, 2023.
16. Станчишин В. Емоційні гойдалки війни. Роздуми психотерапевта про війну. Київ : Віхола, 2022.
17. Ягупов В. Військова психологія: методологія, теорія та практика : підручник. Київ, 2022. 515 с.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ З ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ»

Загальні уявлення про психологічне консультування. Предмет, мета та завдання психологічного консультування. Психологічне консультування в структурі психологічної допомоги. Види психологічного консультування. Принципи психологічного консультування. Визначення основних рис психологічного консультування, їх відмінність від психотерапії. Загальні принципи надання психологічної допомоги індивіду.

Рівні тривожності. Основні способи і засоби маскуввання тривоги. Особливості роботи психолога з тривожними клієнтами. Визначення страху, його відмінність від тривоги. Типологізація людських страхів. Психологічний зміст і психодинаміка різних видів страху. Види депресії. Основні риси депресивної особистості. Особливості консультативної роботи з депресивними клієнтами. Правила консультування осіб, які мають намір здійснити самогубство. Зміст психологічної допомоги у випадку переживання втрати близької людини. Види консультування клієнтів із сексуальними порушеннями. Психологічні причини алкоголізму. Принципи роботи психолога з наркотично залежними клієнтами. Психоаналіз як динамічний психологічний підхід. Основні правила створення аналітичної ситуації у консультуванні. Характер стосунків «психоаналітик-клієнт».

Механізми зміни особистості в процесі консультування. Стратегії психодинамічної моделі консультування: інсайт і спогади клієнта, катарсис (відреагування), депотенціалізація, відпрацювання. Технічні прийоми: інтерпретація й реконструкція, «натискання кнопки, «так нібито» та ін.

Первинне інтерв'ю як психодіагностичний та психотерапевтичний метод. Технічний інструментарій психоаналізу: вільне асоціювання, перенесення, опір, інтерпретація, аналіз сновидінь. Техніки аналітичної психології: аналіз серії сновидінь, активна уява; метод ампліфікації. Невербальні техніки аналітичної психології (юнгівська піскова терапія). Техніки індивідуальної психології: ранні спогади, історія життя, аналіз сновидінь, негативна практика тощо.

Рекомендована література.

1. Алексеева Ю. А. Психологічне консультування особистості підліткового віку. *Консультативна психологія : підручник* / І. С. Булах, В. У. Кузьменко та ін. Вінниця : ТОВ «Нілан – ЛТД», 2014. С. 273-290.

2. Афанасьєва Н. Є. Підходи до визначення психологічного консультування у сучасній психології *Проблеми екстремальної та кризової психології*. 2014. Вип.16. - С.3-10.
3. Білоусова Н. М. Консультування батьків та вчителів з питання оптимізації розвитку почуття власної гідності у дітей молодшого шкільного віку. *Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент*. Вип. 10: зб. наук. праць. Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012. С. 13-20.
4. Блінов О. Бойова психічна травма : монографія. Київ, 2019. 700 с.
5. Бушай І. М. Типові помилки психолога – консультанта у професійній діяльності. *Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент: зб. наук. праць. – Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012*. Вип. 9. С. 113-119.
6. Васьківська С. В. П'ять вимірів психологічного консультування : навч. посібник. Київ : Ніка-Центр, 2019.
7. Главацька О. Л. Основи психологічного консультування особистості: навч. посіб. Київ : Каравела, 2018.
8. Консультативна психологія: підручник / Булах І. С. та ін. Вінниця : Нілан, 2014. 484 с.
9. Кузьменко В. У., Галізуова А. І. Психолого-педагогічне консультування батьків з питань родинного спілкування з дошкільника. *Міжнародний науковий форум : соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент: Збірник наукових праць / Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова*. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. Вип. 10. С. 88-93
10. Ланко О. А. Психологічна майстерність консультування: теорія, практика, поступ: монографія. Київ : Богданова А. М., 2019.
11. Максимова Н. Ю. Сімейне консультування: навчальний посібник. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. 304 с.
12. Мельничук О. Б. Основи психоконсультування та психокорекції: навчальний посібник для студентів подвійних спеціальностей із спеціальністю «Практична психологія» та спеціалізацією «Соціально-психологічна реабілітація». Київ: Каравела, 2015. 390 с.
13. Особливості надання психологічної допомоги військовослужбовцям, ветеранам та членам їхніх сімей цивільними психологами / Кокун О. М. та ін. Київ : ЦУЛ, 2023. 176 с.
14. Охорона ментального здоров'я та медико-психологічна реабілітація військовослужбовців в умовах гібридної війни : монографія / Цимбалюк В. І. та ін. Київ, 2021. 256 с.
15. Приходько Ю. О. Практична психологія: введення у професію: навч. посібник. Київ : Каравела, 2017. 248 с.
16. Психологічна реабілітація військових та їхніх близьких : посібник. Київ, 2023. 175 с.
17. Психологічне консультування: навч. посіб. / Анєнкова І. П. та ін. Київ : Каравела, 2018.
18. Психологічне консультування: теорія та практика: навч.-метод.посіб. / за заг. ред. І. М. Зварича, В. Г. Панка, В. М. Радчук. Чернівці: Рута, 2014. 272 с.
19. Психоконсультативні стратегії діяльності практичного психолога системи освіти: навч.-метод. посібник. / Панок В. Г. та інші. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. 272 с.
20. Психологічні основи професійного консультування : навчальний посібник / Євдокимова Н. О. та інші. Миколаїв : Іліон, 2015. 384 с.
21. Рябко Ю. В. Техніки і моделі психологічного консультування: навчальний посібник. Глухів : РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2013. 120 с.
22. Сабліна Н. Психологічна допомога та робота психолога з військовими та їх родинами у дні війни : монографія. Київ, 2023.
23. Станчишин В. Емоційні гойдалки війни. Роздуми психотерапевта про війну. Київ : Віхола, 2022.
24. Саюк В. І. Педагогічне консультування як професійна діяльність: методичні рекомендації Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 24 с.
25. Соціально-педагогічне консультування: навчальний посібник / Харченко С. Я. та ін. Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2012. 403 с.
26. Чаплак Я. В., Чернописький О. М. Основи психологічного консультування: навчально-методичний посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2011. 248 с.

27. Щербань О. П. Практика психологічного консультування. Київ : «Право», 2014.
28. Ягупов В. Військова психологія: методологія, теорія та практика : підручник. Київ, 2022. 515 с.